

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

Factors Affecting Success of Universal Coverage Insurance in Hospitals in Surin Province

เพ็ญจันทร์ วันแสน*

Abstract

This correlational research aims to study socio - population character, inputs, process, knowledge and attitude factors that affected the success of universal coverage insurance in hospitals in Surin province. The study also determines the level of their effect on success of universal coverage insurance. The study used 712 cases (384 clients 328 health care providers) as its sample size. Sampling method was multi - stage random sampling studied in Surin hospital, Sumrongtab hospital, Prasat hospital and Primary care units during February to May 2003. Instrument was questionnaire and reliability was 0.96. The method of analysis was calculated and presented by percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, stepwise multiple regression analysis, frequency and conclusion. The results were as follow :

1. The socio - population character. Client groups (53.9%) have average age of 30 years old; their occupation were farmers, sellers, students and employees (13.5 % equally in all category). Educational status was lower than a diploma (47.4 %), diploma (3.5%) and bachelor , s degree (3.2%). Health care provider groups (46.1%) have average age of 34 years old. The position were practitioners (35.1 %) and managers (11%). Educational status was bachelor ,s degree (27.5 %), diploma (10.5 %), lower than a diploma (4.3 %) and a master ,s degree (3.8%).

2. Input. Both overall and particular factors (such as man, planing, budget, place, equipment and accommodation) were considered as moderately appropriate.

3. Process. Both overall and particular factors (such as service system, the public relations and problem solving) were considered as moderately appropriate.

4. Knowledge. client groups, and health care provider groups have high level of knowledge in objective of universal coverage insurance, benefit and reimbursement.

5. Attitude of universal coverage insurance project. Client groups and health care provider groups have the positive attitude to this project in high level.

6. The success of universal coverage insurance in hospitals in Surin province were at highly successful level in health behavior and satisfaction aspects, especially in health promotion, health prevention, health care and rehabilitation. The satisfaction of universal coverage insurance in hospitals in Surin province was high in result of treatment, service behavior, payment of treatment and quick and convenient service.

7. The relationship among the factors affecting success of universal coverage insurance in hospitals in Surin province was found as Follows: The socio - population character , inputs , process, knowledge and attitude have positive relationship to the success (0.01 statistically significant).

8. The socio - population character of occupation side; They are farmers, sellers, students, employees, primary school education, secondary school education, diploma, the master, s degree, the manager, age, the input including man, planing, budget, the place, equipment and accommodation, the process including service systems, the public relations and problem solving, knowledge and attitude affecting success of universal coverage insurance statistically significant at 0.05. The level of prediction was 0.749 or 56.1 %.

9. The good predictors for predicting the success of universal coverage insurance. The good predictors were the socio - population character of occupation side employee, civil service, age, input side man, planing, process side the public relations, problem solving, knowledge and attitude have statistically significant at 0.05. The level of prediction was 0.745 or 55.5 %.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ รวมทั้งศึกษาระดับการส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ การวิจัยนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์จำนวน 712 คน แบ่งเป็น ผู้รับบริการ จำนวน 384 คนและผู้ให้บริการจำนวน 328 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้รับบริการและผู้ให้บริการของโรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลปราสาท โรงพยาบาลตำบองตาบและศูนย์สุขภาพชุมชนในเครือข่าย 6 แห่ง ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ถึง เดือนพฤษภาคม 2546 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือการหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน รวมทั้งการแจกแจงความถี่จาก

แบบสอบถามปลายเปิดแล้วสรุปในเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะสังคมประชากรของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ พบว่า ผู้รับบริการ ร้อยละ 53.9 มีอายุเฉลี่ย 30 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/นักศึกษาและรับจ้าง ร้อยละ 13.5 ทุกอาชีพ จบการศึกษาต่ำกว่าระดับอนุปริญญา ร้อยละ 47.4 อนุปริญญา ร้อยละ 3.5 และปริญญาตรี ร้อยละ 3.2 และผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการ ร้อยละ 46.1 มีอายุเฉลี่ย 34 ปี มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 35.1 และ ผู้บริหาร ร้อยละ 11 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.5 วุฒิอนุปริญญา ร้อยละ 10.5 วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา ร้อยละ 4.3 และ วุฒิปริญญาโท ร้อยละ 3.8

2. ปัจจัยดำเนินงาน ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร แผนงานงบประมาณ สถานที่วัสดุอุปกรณ์การแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

3. กระบวนการดำเนินงาน ทั้งในภาพรวม และในรายด้าน ได้แก่ ด้านระบบบริการการประชาสัมพันธ์โครงการ และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความรู้ความเข้าใจ ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์โครงการ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับและวิธีใช้สิทธิ พบว่า ผู้รับ

บริการและผู้ให้บริการมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

5. ทศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ผู้รับบริการและผู้ให้บริการมีทศนคติที่ดีมากต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

6. ความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวม พบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมสุขภาพของผู้รับบริการและความพึงพอใจต่อการบริการในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน กล่าวคือ ด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า ผู้รับบริการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีมาก ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ด้านความพึงพอใจต่อการบริการในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ผู้รับบริการและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านผลการรักษาของแพทย์ พฤติกรรมบริการ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และความสะดวกรวดเร็วในการรับบริการ

7. ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของผู้รับบริการ และผู้ให้บริการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

8. ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง การศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาโท ตำแหน่งผู้บริหาร อายุ ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร แผนงาน งบประมาณ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการดำเนินงาน ด้านระบบบริการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีระดับการส่งผลเท่ากับ 0.749 หรือ ร้อยละ 56.1

9. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ความสำเร็จ การดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีมี 9 ตัว คือ คุณลักษณะสังคมประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพรับจ้าง รับราชการ ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร แผนงาน กระบวนการดำเนินงาน ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การประชาสัมพันธ์โครงการ ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ตัวพยากรณ์ดังกล่าวสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีระดับความสามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 0.745 หรือ ร้อยละ 55.5

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสุขภาพของประชากรไทยเป็นปัญหาสะสมมานานแล้ว นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ. 2504 (ประยงค์ เต็มชวลา. 2540 :30) แต่ทวีความรุนแรงขึ้น หลังจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 มีผลกระทบต่อประชาชนคนไทยทุกระดับ เกิดความล้มเหลวของสถาบันการเงิน และภาคธุรกิจต้องขายกิจการให้ต่างชาติ ภูคนายทุนข้ามชาติ เข้ามายึดครองเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลต้องกู้เงิน จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) มีหนี้สินล้นพ้นตัวทำให้ประเทศเกิดความยากจน ซึ่งเชื่อมโยงไปยังปัญหาอื่น ๆ เช่น ความแตกสลายของครอบครัว ความแตกสลายของชุมชน ปัญหาการย้ายถิ่นฐาน ปัญหาการเพิ่มของคนจนเมือง ปัญหาการว่างงาน ปัญหาโสเภณี อาชญากรรม ยาเสพติด โรคเอดส์ และโรคเครียด (ประเวศ วะสี และคณะ. ม.ป.ป. : 15) ภาวะเศรษฐกิจที่บีบคั้นลดทอนกำลังซื้อของประชาชนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านสุขภาพด้วย โดยเฉพาะประชาชนที่ยากจน และผู้ด้อยโอกาส มีความเดือดร้อน ไม่สามารถดูแลรักษาสุขภาพตนเองได้ และยังไม่มีหลักประกันสุขภาพใด ๆ ปัจจุบันประชาชนกลุ่มนี้มีประมาณ ร้อยละ 30 ของประชาชนทั้งประเทศ (กระทรวง

สาธารณสุข.ออนไลน์ : 2544) ประชาชนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นได้ เนื่องจากมีอุปสรรคด้านการเงิน ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันและมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มนี้มาก จากสถิติปัญหายาเสพติด ซึ่งขณะนี้มีคนติดยาเสพติด 1 ล้านคน เป็นนักเรียน นักศึกษาระดับอุดมศึกษา จากการสำรวจ 5 ล้านคน ปรากฏว่าติดยาเสพติด 500,000 คน และโรคเครียด 2 ล้านคน ระบบสุขภาพ จึงเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทย เพราะต้องใช้เงิน 300,000 ล้านบาท ต่อปี เป็นค่ารักษาพยาบาล และค่ายา ในจำนวนนี้ รัฐบาลออกค่าใช้จ่ายร้อยละ 30 เอกชนจ่ายร้อยละ 70 แม้จะจ่ายเงินมากขนาดนี้ผู้ป่วยก็ยังล้นโรงพยาบาล ผู้ป่วยยังยึดโรงพยาบาล และหมอ คือ สุขภาพของตนเอง แสดงให้เห็นว่า การรักษาสุขภาพเชิงรุกไม่ได้ผล คนไทยไม่สามารถดูแลสุขภาพตนเองในระดับท้องถิ่น และชุมชนได้ (ศิริ ทิวะพันธ์. ม.ป.ป. : 34)

จากสภาพปัญหาเหล่านี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข โดยมีแนวคิดที่จะสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้กับประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดเป็น “ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข” ว่าด้วยการประกันสุขภาพถ้วนหน้า พ.ศ.2544 เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544

สำหรับโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ เริ่มดำเนินการเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน 2544 ผลการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานก็ยังคงพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. 2544 : 9) คือ บุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอในการออกหน่วยบริการปฐมภูมิ และขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ด้านแผนการดำเนินงาน พบว่าฐานข้อมูลประชากร(มหาดไทย)ไม่เป็นปัจจุบันทำให้การออกบัตรเกิดความซ้ำซ้อนโปรแกรมการออกบัตรไม่สมบูรณ์ทำให้การออกบัตรได้ไม่ครอบคลุมผู้มีสิทธิ ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณในการดำเนินงาน ยังมีปัญหาในเรื่องการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลในกรณีข้ามเขต และกรณีที่มีค่าใช้จ่ายสูง ด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์การแพทย์ และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีประชาชนมาใช้บริการที่สถานบริการมากขึ้น ทำให้มีความแออัดและไม่สะดวกในการรับบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิไม่ทราบสิทธิประโยชน์ในการรับบริการ ปัญหาที่เกิดขึ้นหากพิจารณาการบริหารจัดการโดยใช้ทฤษฎีระบบกับการบริหารโครงการ ซึ่งทฤษฎีนี้ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการบริหาร (Process) และผลสัมฤทธิ์ (Output) จะเห็นได้ว่าโครงการจะ

ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยเหล่านี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าคุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติกับความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาระดับการส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จาก คุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน

ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ

4. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์ ความสำเร็จการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติมีความสัมพันธ์ กับความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

2. คุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ร่วมกันส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

3. คุณลักษณะสังคมประชากร ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้

4. สามารถสร้างสมการที่ดี ในการทำนายความสำเร็จการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้รับบริการและผู้ให้บริการในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลสุรินทร์ โรงพยาบาลปราสาท โรงพยาบาลสำโรงทาบ และศูนย์สุขภาพชุมชนในเครือข่าย 6 แห่ง จำนวน 712 คน แบ่งเป็น ผู้รับบริการที่มีบัตรทองในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ที่มารับบริการ ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2546 ถึงเดือนพฤษภาคม 2546 จำนวน 384 คน และผู้ให้บริการ จำนวน 328 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ สำหรับผู้รับบริการและผู้ให้บริการ มีความเชื่อมั่น 0.96 แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับจะแตกต่างกันในส่วนข้อมูลทั่วไป ส่วนคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ พฤติกรรมสุขภาพและความพึงพอใจ ทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการจะตอบในประเด็นเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลสุรินทร์ด้วยตัวเอง ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลสำโรงทาบ โรงพยาบาลปราสาท และศูนย์สุขภาพชุมชนในเครือข่าย 6 แห่ง ผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ทำงานในสถานบริการสาธารณสุขนั้น ๆ เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวิธีการเก็บ

รวบรวมข้อมูล รวมทั้งจัดทำคู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้ช่วยผู้วิจัย และผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั้ง 3 แห่ง และ ศูนย์สุขภาพชุมชนในเครือข่าย 6 แห่ง ในช่วง เดือน กุมภาพันธ์ 2546 ถึง เดือน พฤษภาคม 2546

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการแจกแจงความถี่จากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วสรุปในเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะสังคมประชากรของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ พบว่า ผู้รับบริการ ร้อยละ 53.9 มีอายุเฉลี่ย 30 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/นักศึกษาและรับจ้าง ร้อยละ 13.5 ทุกอาชีพ จบการศึกษาต่ำกว่าระดับอนุปริญญา ร้อยละ 47.4 อนุปริญญา ร้อยละ 3.5 และปริญญาตรี ร้อยละ 3.2 และผู้ให้บริการ พบว่า ผู้ให้บริการ ร้อยละ 46.1 มีอายุเฉลี่ย 34 ปี มีตำแหน่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 35.1 และ ผู้บริหาร ร้อยละ 11 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.5 วุฒิ

อนุปริญญา ร้อยละ 10.5 วุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา ร้อยละ 4.3 และ วุฒิปริญญาโท ร้อยละ 3.8

2. ปัจจัยดำเนินงาน ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร แผนงานงบประมาณ สถานที่วัสดุอุปกรณ์การแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

3. กระบวนการดำเนินงาน ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านระบบบริการ การประชาสัมพันธ์โครงการ และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความรู้ความเข้าใจ ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์โครงการ สิทธิประโยชน์ที่ได้รับและวิธีใช้สิทธิ พบว่า ผู้รับบริการและผู้ให้บริการมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

5. ทักษะติดต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ผู้รับบริการและผู้ให้บริการมีทักษะที่ดีมากต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์

6. ความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวม พบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านพฤติกรรมสุขภาพของผู้รับบริการและความพึงพอใจต่อการบริการในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน

กล่าวคือ ด้านพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า ผู้รับ
บริการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีมาก ด้านการ
ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา
พยาบาลและการฟื้นฟูสภาพ ด้านความพึง
พอใจต่อการบริการในโครงการหลักประกัน
สุขภาพถ้วนหน้า พบว่า ผู้รับบริการและผู้ให้
บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านผล
การรักษาของแพทย์ พฤติกรรมบริการ ค่าใช้
จ่ายในการรักษาพยาบาลและความสะดวก
รวดเร็วในการรับบริการ

7. ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร
ปัจจัยดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน
ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของผู้รับบริการ
และผู้ให้บริการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จใน
การดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
ของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

8. ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร
ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม ค่าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
นักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง การศึกษา
ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา
ปริญญาโท ตำแหน่งผู้บริหาร อายุ ปัจจัย
ดำเนินงาน ด้านบุคลากร แผนงาน งบประมาณ
สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวก
กระบวนการดำเนินงาน ด้าน
ระบบบริการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การ
แก้ไขปัญหาอุปสรรค ความรู้ความเข้าใจและ
ทัศนคติ ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนิน

โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีระดับการส่งผล
เท่ากับ 0.749 หรือ ร้อยละ 56.1

9. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ความ
สำเร็จการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีมี 9 ตัว คือ
คุณลักษณะสังคมประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพ
รับจ้าง รัชการ ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร
แผนงาน กระบวนการดำเนินงาน ด้านการ
แก้ไขปัญหาอุปสรรค การประชาสัมพันธ์โครงการ
ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ ตัวพยากรณ์ดัง
กล่าวสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนิน
โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าได้ อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีระดับความ
สามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 0.745 หรือ
ร้อยละ 55.5 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์
ความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกัน
สุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์
จากตัวพยากรณ์ที่ดีได้ดังนี้

สมการคะแนนมาตรฐานเป็นดังนี้

$$Z_4 = - 0.061Z_4 - 0.191Z_5 - 0.055Z_{14} + 0.126Z_{15} + 0.118 Z_{16} + 0.066Z_{20} + 0.153Z_{21} + 0.168Z_{22} + 0.330Z_{23}$$

สมการคะแนนดิบเป็นดังนี้

$$y_4 = 1.349 - 0.090X_4 - 0.194X_5 - 0.025X_{14} + 0.090X_{15} + 0.073X_{16} + 0.043X_{20} + 0.118X_{21} + 0.135X_{22} + 0.256X_{23}$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ปัจจัยดำเนินงานด้านบุคลากร แผนงาน งบประมาณ สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การแพทย์และสิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการดำเนินงานด้านระบบบริการ การประชาสัมพันธ์โครงการ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลในจังหวัดสุรินทร์ร้อยละ 0.745 หรือ ร้อยละ 55.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความสำเร็จในระดับสูง ดังนั้นการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัจจัยด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ได้แก่ ผู้รับบริการที่มีอาชีพรับจ้าง ผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร แผนงาน กระบวนการดำเนินงาน ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ การแก้ไขปัญหาอุปสรรค ความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับกระทรวง และจังหวัด

1.1 โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าควรดำเนินต่อไป เนื่องจากประชาชนพึงพอใจมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมทั้งเป็นโครงการที่กระตุ้นทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

1.2 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ประสบผลสำเร็จจังหวัด และกระทรวงควรมีนโยบาย และเน้นในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 คุณลักษณะสังคมประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ต้องให้ความสำคัญมี 2 กลุ่ม คือ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง เนื่องจากเป็นผู้ด้อยโอกาสในการรับบริการขั้นพื้นฐาน มีที่อยู่ไม่แน่นอนไม่สามารถรับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขที่ขึ้นทะเบียนไว้ / หรือกลับบ้านได้ และผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นบุคลากรที่จะทำให้การดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ

1.2.2 ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร ควรบริหารจัดการให้มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพียงพอ และเหมาะสมกับปริมาณงาน ด้านแผนงาน ควรมีการตรวจสอบระบบฐานข้อมูลประชากรในทะเบียนราษฎรให้ถูกต้องครอบคลุมประชาชนทั้งจังหวัด และมีแผนปฏิบัติงานที่

ชัดเจน ด้านงบประมาณ ควรพัฒนาระบบการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน

1.2.3 กระบวนการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ ควรปรับกลยุทธ์ให้ได้ผลครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งจังหวัดและทำอย่างต่อเนื่อง และด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการจัดองค์การบริหารงานในจังหวัดควรมีความชัดเจน โดยเฉพาะถ้าเกิดปัญหาควรมีองค์การในการจัดการในจังหวัด

1.2.4 ด้านผลสำเร็จในประเด็นของพฤติกรรมสุขภาพ ควรส่งเสริมในเรื่องต่อไปนี้ คือ ด้านพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ เน้นการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ด้านพฤติกรรมการป้องกันโรค เน้นเรื่องการรับประทานอาหารปลอดภัย ด้านพฤติกรรมการรักษาพยาบาล เน้นการรักษาพยาบาลที่ขึ้นทะเบียนไว้ และด้านพฤติกรรมการฟื้นฟูสภาพ เน้นครอบครัวชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะระดับโรงพยาบาล ควรมีนโยบายเน้นในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ด้านคุณลักษณะสังคมประชากร ควรให้ความสนใจผู้รับบริการในกลุ่มอาชีพรับจ้าง และผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าประสบผลสำเร็จ

2.2 ปัจจัยดำเนินงาน ด้านบุคลากร ควรเพิ่มบุคลากรด้านสาธารณสุขโดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลน เช่น แพทย์เฉพาะทางสาขาศัลยกรรมประสาท ควรพัฒนาประสิทธิภาพ

ทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิ ด้านแผนงาน แผนการดำเนินโครงการควรสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบแนวทางปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด

2.3 กระบวนการดำเนินงาน ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้บัตรทอง สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้บัตรทอง ขั้นตอนการใช้บริการตั้งแต่หน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลศูนย์ ข้อยกเว้นในการใช้บัตรทองอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมประชาชนทั้งจังหวัด ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระดับจังหวัด รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานบริการสาธารณสุข

2.4 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ควรเน้นในเรื่องต่อไปนี้ คือ ด้านผลการรักษาของแพทย์ ควรให้การรักษาเต็มศักยภาพโดยไม่จำกัดด้านงบประมาณ ด้านพฤติกรรมบริการควรมีระเบียบปฏิบัติสำหรับบุคลากรทุกระดับในการให้บริการ โดยเน้นที่ผู้รับบริการเป็นสำคัญ ด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ควรมีการกำหนดสิทธิที่ชัดเจนเกี่ยวกับใช้บัตรทอง และด้านความสะดวกรวดเร็วในการรับบริการ ควรพัฒนาระบบบริการให้รวดเร็ว และพัฒนาระบบบริการในหน่วยบริการปฐมภูมิให้ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการใช้บริการในโรงพยาบาลศูนย์

เอกสารอ้างอิง

- ทองหล่อ เดชไทย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุขและโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.
- ประยงค์ เต็มชวลา. การกระจายอำนาจ: ยุทธศาสตร์การปฏิรูปงานสาธารณสุขไทย. ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคกลาง, 2540.
- ประเวศ วะสีและคณะ. ยุทธศาสตร์แก้วิกฤติชาติ. กรุงเทพมหานคร: อุกษาการพิมพ์, ม.ป.ป..
- ศิริ ทิวะพันธุ์. ยุทธศาสตร์ กู้ชาติ กู้แผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : ตระกูลไทย, ม.ป.ป..
- สาธารณสุข, กระทรวง www.moph.go.th/opd/doctor/draug44/so701.doc, 2544.
- สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์, สำนักงาน. เอกสารข้อมูลบุคลากรด้านสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์, 2544.
- _____. เอกสารรายงานผลการดำเนินงานโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพ. สุรินทร์, 2544.
- _____. เอกสารรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพ. สุรินทร์, 2545.
- _____. เอกสารโครงการดำเนินงานโครงการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์, 2544.